AfganistÃ¡n: paradigma das consecuencias da globalizaciÃ³n

Description

Experiencias como a creaciÃ³n da Radio Sahar xestionada por mulleres, ou a marcha o pasado xaneiro polas rÃºas de Mazar-E. Sharif na que participaron mÃ¡is de 500 mulleres, quen impulsaron a creaciÃ³n dunha unidade especÃfica para a mulleres que se reflectiu nun 42 % de inscritas. Eis, para os dous tercios da poboaciÃ³n, que son mulleres, a existencia dunha candidatura encabezada por Massouda Jalal, podÃa ser simbÃ³lica, mais evidenciaba a capacidade futura e actual para a autoorganizaciÃ³n. (Foto: Massouda Jalal, Kabul, 09/10/2004).

Tres son as imaxes coas que podiamos identificar AfganistÃ¡n hai tres anos: os burkas, os kalasnikov e a miseria ocre dos seus habitantes. Nada de metÃ¡foras sociais, constataciÃ³ns empÃricas que poden claramente ser aceptadas dende unha neutralidade axiomÃ¡tica. O once de setembro do 2001 desatÃ¡base unha cadea de acciÃ³ns a escala planetaria. AcciÃ³ns na procura de culpÃ¡beis. AfganistÃ¡n era o foco. Un novo espacio para o cultivo de terroristas profesionais que evidenciaba a vulnerabilidade do sistema e das sociedades occidentais. O presente artigo analiza o proceso de â€œdemocratizaciÃ³nâ€• implementado en AfganistÃ¡n, e as sÃºas consecuencias para o conxunto da sociedade civil: mulleres e homes. Asemesmo, reflexiÃ³nase sobre a estratexia do goberno Bush. Un antiheroe da paz e da democracia.

Agora ben, ten mudado esa instantÃ¡nea social como resultado da transiciÃ³n que se deseÃ±aba para o paÃs tras os Acordos de Bonn?

Cal foron as consecuencias directas para a poboaciÃ³n civil? Todas estas cuestiÃ³ns fan referencia Ã¡ celebraciÃ³n das primeiras elecciÃ³ns democrÃ¡ticas do s.XXI na zona. Como van asimilar os resultados os diversos contrincantes? En que grao condicionarÃ¡ a vida do pobo afgÃ¡n, caracterizado por brechas sociais cada vez mais patentes entre os universos rurais e fronteirizos onde o control do poder fica moi lonxe das recentes instituciÃ³ns democrÃ¡ticas? Ã‰ posible un cambio na axenda do actual escenario polÃtico internacional?. Tentarei respostar a estas cuestiÃ³ns nos seguintes parÃ¡grafos.

Un modelo de transiciÃ³n: os Acordos de Bonn

Despois do bombardeo masivo sobre Kabul, que contou co consentimento da comunidade internacional, escenificÃ¡base un consenso de expertos co fin de deseÃ±ar un plan de â€œdemocratizaciÃ³nâ€• para AfganistÃ¡n: os acordos de Bonn. Sen dÃºbida, os Acordos de Bonn son o marco conceptual sobre os que se construÃron as bases dun modelo de transiciÃ³n; un modelo que aÃnda que complexo, non Ã© alleo a experimentos mÃ¡is prÃ³ximos a nos. A procura da recuperaciÃ³n do paÃs e da sÃºa estabilidade acompaÃ±Ã¡base dunha considerÃ¡bel presencia militar na zona tanto da OTAN, coma dos Estados Unidos- Ã© interesante salientar como a fin de semana da convocatoria das elecciÃ³ns a OTAN aumentaba de 6.500 a 9.000 soldados, sen contar os 18.000 soldados dos Estados Unidos- e certas misiÃ³ns humanitarias de ACNUR que constataron unha e outra vez a dificultade para operar na zona o que desembocou en constantes interrupciÃ³ns de entrega de alimentos ou medicinas.

Os piares dos Acordos de Bonn sustentÃ¡banse en tres condiciÃ³ns e nunha secuencia temporal na que se recoÃ±ecÃan diferentes fases na que se avaliarÃa a capacidade operativa dos pasos alcanzados. Se por un lado, a intervenciÃ³n e ocupaciÃ³n facÃase patente na elecciÃ³n dos membros do goberno transitorio e do seu lÃder, un antigo aliado dos talibÃ¡ns, colaboracionista cos norteamericanos, o proceso de redacciÃ³n e de aprobaciÃ³n da constituciÃ³n o pasado mes de xaneiro pÃ³dese dicir que foi unha demostraciÃ³n da actitude constructiva e da pertinencia dun cambio do rÃ©xime anterior, da madurez dun pobo afeito a resistir e a organizarse, por exemplo, no exilio.

Sen embargo, pese ao consenso dos 500 membros da Loia Jirga, unha asemblea de notÃ¡beis composta por 400 homes e 100 mulleres na que estÃ¡n representados os pashtÃºns, os tajikos, os hazaras, os uzbekos, os refuxiados, os nÃ³madas, os acadÃ©micos, as instituciÃ³ns culturais, as organizaciÃ³ns sociais, o eido relixioso e as mulleres, non silenciaron as crÃ-ticas en aspectos como a excesiva competencias do presidente ou a vaguidade da incorporaciÃ³n das mulleres como cidadÃ¡s de pleno dereito.

Por conseguinte, a aprobaciÃ³n da constituciÃ³n estableceu unhas regras do xogo que, pese a non contentar a todos os sectores, posibilitaba unha rÃ¡pida, pero relativa â€œrecuperaciÃ³n de poderes para AfganistÃ¡nâ€•. Asemade, o modelo de transiciÃ³n que se transluce dos Acordos de Bonn incide nun pacto entre as elites, no que se defende un enfoque primordialmente minimalista da democracia, no que conta mÃ¡is que a capacidade para exercer a cidadanÃa: acceso Ã¡ educaciÃ³n, exercicio do control vertical e control horizontal real, a existencia dun conxunto de procedementos.

Censo, campaÃ±a e elecciÃ³ns

A consecuciÃ³n dun mÃnimo de estabilidade na zona, obxectivo principal da enxeÃ±erÃa institucional aplicada en AfganistÃ¡n, dependÃa en boa medida do Ã©xito dunhas elecciÃ³ns na que o rol desenvolvido polas organizaciÃ³ns internacionais despregadas na zona favorecerÃa a calma durante a fase de inscriciÃ³n no censo electoral e durante a campaÃ±a electoral. Nembargantes, debido Ã¡ dificultade para acceder a zonas non urbanas e para mudar a cultura polÃ-tica existente no paÃs, o proceso de inscriciÃ³n no censo electoral atrasouse cinco meses. Asemade, tivÃ©ronse que ampliar os lugares de recepciÃ³n de solicitudes, nun principio sÃ³ previstos nas oito cidades principais, o cal impedÃa a sÃºa difusiÃ³n entre os refuxiados en IrÃ¡n ou en PakistÃ¡n. AÃnda asÃ morreron no perÃodo de rexistro de votantes 12 persoas da ONU.

O sete de setembro abrÃase unha campaÃ±a electoral complexa e pouco clara, na que as ameazas contra o principal favorito facÃan patente unha oposiciÃ³n dura e militarizada. As elecciÃ³ns finalmente celebrÃ¡banse o sÃ¡bado 9 de outubro superando as estimaciÃ³ns de participaciÃ³n: 10 millÃ³ns de votantes, 900.000 deles refuxiados. Pola contra, cinco dÃas despois das elecciÃ³ns a sombra de irregularidades e a ameaza de boicot por parte de 14 dos 18 aspirantes Ã¡ presidencia caÃan sobre as autoridades internacionais e os observadores, como unha xarra de auga frÃa. O Ã³rgano encargado do conxunto da xestiÃ³n electoral o JEMB, integrado por NaciÃ³ns Unidas e un comitÃ© afgÃ¡n agardaban para abrir as primeiras urnas a unha formalizaciÃ³n das denuncias. Compre lembrar que o dispositivo foi considerÃ¡bel: 40 xuristas da OSCE, 500 observadores internacionais, 2300 da organizaciÃ³n autÃ³ctona FundaciÃ³n para as elecciÃ³ns libres e xustas en AfganistÃ¡n. En total investÃronse 200 millÃ³ns de dÃ³lares. E sen embargo, o recurso para controlar a emisiÃ³n do voto, unha tinta que se pintaba nos dedos, desperta serias dÃºbidas sobre o rigor co que se empregou debilitando ao cerne do recen estreado sistema.

O papel das mulleres afganas

Demostrar Ã¡ comunidade internacional que as mulleres afganas sempre estiveron activas e que organizaciÃ³ns como RAWA, Equality Now, Irinnews, etc, son operativas debido a sÃºa resistencia na clandestinidade ou no exilio, aporta claves que evitan caer no etnocentrismo. Se no 1980 AfganistÃ¡n asinaba a CEDAW Ã© certo que non foi ate principios do 2004

cando esta foi ratificada. Experiencias como a creaciÃ³n da Radio Sahar xestionada por mulleres, ou a marcha o pasado xaneiro polas rÃºas de Mazar-E. Sharif na que participaron mÃ¡is de 500 mulleres, quen impulsaron a creaciÃ³n dunha unidade especÃfica para a mulleres que se reflectiu nun 42 % de inscritas. Eis, para os dous tercios da poboaciÃ³n, que son mulleres, a existencia dunha candidatura encabezada por Massouda Jalal, podÃa ser simbÃ³lica, mais evidenciaba a capacidade futura e actual para a autoorganizaciÃ³n.

AÃnda que na constituciÃ³n se enuncie â€œo compromiso do estado coa implementaciÃ³n de programas efectivos para equilibrar e promover a educaciÃ³n das mulleres, mellorando a educaciÃ³n dos nÃ³madas e a eliminaciÃ³n do anafalbetismo no paÃsâ€•, a definiciÃ³n vaga de cidadÃ¡ posibilita diferentes interpretaciÃ³ns ao non recoÃ±ecer Ã¡s mulleres como tales. Nun paÃs no que as oportunidades de acceso Ã¡ educaciÃ³n primaria para as nenas Ã© dun 8% fronte ao 32 % dos nenos, a pobreza en AfganistÃ¡n, compartida en todo o mundo, estÃ¡ feminizada. Un cambio radical no desempeÃ±o dos roles e a recuperaciÃ³n da independencia econÃ³mica xunto cun acceso en igualdade de condiciÃ³ns, por exemplo a servizos sanitarios son obxectivos inmediatos para impulsar o empoderamento das afganas.

De momento, Ã© relativamente cedo para avaliar as consecuencias de todas estas medidas. Nas primeiras elecciÃ³ns democrÃ¡ticas deste sÃ©culo, as afganas aÃnda votaban con burkas e en ringleira separadas dos homes.

O taboleiro rebelde, conclusiÃ³ns

O sÃ©culo XXI Ã© a rÃ©plica da Historia en maiÃºsculas, polo que ten de moderna, polo que ten de explicaciÃ³n materialista. DialÃ©ctica en estado puro: posturas realistas ou neorrealistas da saga Bush e pobos que tentan organizarse e sobrevivir, sabÃ©ndose enfocados polo visor que os identifica como disidentes en funciÃ³n de intereses concretos. Como vimos, o novo AfganistÃ¡n nace con irregularidades e sombras de escÃ¡ndalo electoral. Se as elecciÃ³ns perseguen tres obxectivos bÃ¡sicos: crear representaciÃ³n, participaciÃ³n e lexitimidade. Aplicando esta ecuaciÃ³n mÃ¡xica ao acontecido o sÃ¡bado 9 de outubro, confÃrmase a aplicaciÃ³n do modelo deseÃ±ado en Bonn.

A partires da emisiÃ³n dos resultados das elecciÃ³ns AfganistÃ¡n desaparecerÃ¡ dos medios, xa cÃ¡seque centrados en exclusiva no debate Bush e Kerry. Unha vez instaurado o esquelete da democracia representativa, un dos obxectivos que motivaron o derrocamento do rÃ©xime TalibÃ¡n e que callou na opiniÃ³n pÃºblica, o presumÃbel gaÃ±ador, o pashtÃºn Hamid Karzai, liderarÃ¡ un novo test da democratizaciÃ³n. AfganistÃ¡n foi e Ã© o sÃntoma das polÃticas internacionais durante os Ãºltimos trinta anos. Nun paÃs no que os seÃ±ores da guerra seguen controlando o territorio e no que Ã© preciso lembrar que o mercado do opio e da heroÃna responde a un tercio do PIB, o retorno de tres millÃ³ns de refuxiados confirma as expectativas que xera un cambio, no que non esquezamos, segue a estar aderezado co control militar das forzas estadounidenses, da OTAN e das Eurocorps, na que o Estado EspaÃ±ol segue a participar novamente.

Acceso ao artigo orixinal no repositorio web 1998-2012

APARTADOSTEMATICOXEOGRAFICOS

Asia ARQUIVO

IDIOMA

Galego

Date Created
Outubro 24, 2004

Meta Fields

Autoria : 3858

Datapublicacion : 20041024